'Lost in the Stars' eert componisten in ballingschap

Het onzekere bestaan van Kurt Weill en tijdgenoten

Meer dan een liedrecital wilde The Hague String Trio met 'Lost in the Stars' een themavoorstelling neerzetten. | Foto: De Schaapjesfabriek

The Hague String Trio en onder anderen zangeres Lucy Woodward wijden een concertprogramma aan de muziek van Kurt Weill en tijdgenoten, die hun land moesten ontvluchten. "Kunst is nooit helemaal vrij."

Door Frans van Hilten

Charlie Chaplins 'Smile' en Kurt Weills 'Alabama Song': er komen wat klassiekers voorbij in de nieuwe concertreeks van The Hague String Trio, maar ook heel wat minder bekende liederen uit het interbellum. Speciaal voor dit programma rond emigré-componisten aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog breidde het strijktrio de bezetting uit, onder meer met zangeres Lucy Woodward, die met tal van grootheden in de jazz en pop samenwerkte. "We hadden al langer de wens iets te doen met een zangeres," vertelt violiste Justyna Briefjes. "We kenden Lucy en toen we haar hoorden zingen, wisten we: zij is het. Maar wij zijn een klassiek strijktrio, Lucy zingt meer blues, jazz en soul. De keuze voor Kurt Weill was heel snel gemaakt." Meer dan een liedrecital wilde The Hague String Trio een themavoorstelling neerzetten. Er moesten eigen arrangementen komen – al dan niet toevallig het metier van Briefjes' partner Marijn van Prooijen, die het grootste deel van het programma ook meespeelt op contrabas en Vinsent Planjer toevoegde op percussie. "Vinsent komt uit de jazzwereld, maar beheerst veel disciplines en heeft een groot gevoel voor andere stijlen," zegt Briefjes.

Leven in angst

Woodward wist na één kop koffie dat ze wilde meewerken, maar hoe, dat was nog even de vraag. "Kurt Weills muziek is zo vaak vertolkt; hoe moesten we dat op een eigen manier brengen? We kozen voor het verhaal van Weill en zijn tijdgenoten, die in hun muziek vertellen over het zoeken naar een beter leven. Veel kunstenaars ontvluchtten de opkomst van het Derde Rijk. Maar behalve over hen specifiek gaat het ook in het algemeen over het bestaan van kunstenaars die in angst leven. En als je dan ontsnapt naar een ander land, wat is er dan daar, aan de andere kant. Hoe acclimatiseer je? Hoe laat je je kunst en muziek groeien op een nieuwe plek?"

De verschillende musici zochten liederen bij elkaar, regisseur Annechien Koerselman voegde die samen tot een verhaal in zes delen, bijvoorbeeld over dreiging, oorlog en hoop. Elk deel bestaat uit een gesproken tekst en een aantal liederen. "Ik ben Spotify maar eens ingedoken. Er zijn zo veel versies van zo veel liederen," zegt Woodward. "Voor mij moesten de melodie én de tekst goed zijn. Te veel over de top werkt voor mij niet, gedurfd en brutaal wel. Uiteindelijk heb ik besloten alles in het Engels te zingen; in het Duits zingen zou voor mij niet authentiek zijn. De titel 'Lost in the Stars' is ontleend aan een van Weills beroemdste jazzstandards, een van mijn favorieten. Maar het gaat er natuurlijk ook over dat we allemaal een beetje verloren zijn en over de aarde rondzwerven op zoek naar antwoorden."

On-Amerikaanse activiteiten

"Maar we willen vooral de positieve kant laten zien," benadrukt Briefjes. "De Poolster is te zien voor iedereen op het noordelijk halfrond; dat verbindt en geeft hoop. We hopen en dromen allemaal. Kurt Weill, Bertolt Brecht en Hanns Eisler droomden over Amerika, maar eenmaal daar ontdekten ze ook dat niet alles positief was. Weill assimileerde goed en weigerde zich verder nog met Duitsland te associëren; Brecht en Eisler waren meer politiek geëngageerd en hadden het moeilijker. Ze moesten zelfs voor de commissie voor on-Amerikaanse activiteiten verschijnen wegens hun hang naar het communisme. Ze zaten opnieuw op de schopstoel; kunst is nooit helemaal vrij. Beiden keerden uiteindelijk terug naar Oost-Duitsland."

'In het Duits zingen zou voor mij niet authentiek zijn'

Qua vormgeving heeft Annechien Koerselman zich laten inspireren door de art deco. "Door bijvoorbeeld goudkleurige lampen op verschillende hoogten en een aantal barkrukken op het podium te plaatsen," zegt Briefjes.

Tijdloze muziek

"Ik ben zelf geboren in Londen, heb als kind in Nederland gewoond en daarna mijn hele leven in de VS," zegt Woodward. "Ik heb altijd de wereld rondgetoerd en gereisd en nu ben ik terug in Nederland. Dus ik weet wel wat het is om een bestaan in verschillende landen op te bouwen. Dat leven van die componisten in ballingschap en hoe dat doorkomt in deze muziek heeft me meer geraakt dan ik verwacht had. Maar er zit voor iedereen iets in de voorstelling. Het mooie aan Kurt Weill is dat we altijd weer nieuwe manieren kunnen vinden om zijn muziek te interpreteren. Dat maakt het geweldige, tijdloze muziek."

The Hague String Trio, Marijn van Prooijen, Vinsent Planjer en Lucy Woodward, 'Lost in the Stars: music by Kurt Weill and his contemporaries', try-out dinsdag 20 januari, 20.00 uur, Theater De Vaillant; zaterdag 16 mei, 20.30 uur, Theater Ludens, Voorburg; zaterdag 17 april 2027, 20.15 uur, Nieuwe Kerk, Den Haag. Meer informatie: www.thehaguestringtrio.com